

REFLECTIONS ON CO-CREATIVE KNOWLEDGE PRODUCTION

The book project *Queer histories from Malmö*

MATILDA SVENSSON CHOWDHURY, PÅL BRUNNSTRÖM, DEVIN BAARING AND NOAH SAARELA

Keywords

Knowledge production, emancipatory writing, queer history, power structures

Summary

The anthology *Queera historier från Malmö* (*Queer histories from Malmö*) was created between June 2020 and August 2021. The initiative came from two associate professors at a Swedish university. However, most of the chapters in the anthology were written by people outside the academy.

This article is co-written by two of the writers and the two initiators and editors of the anthology. It is an attempt of emancipatory writing where different thoughts on the process in which the anthology was created meet each other. By keeping the text open and dialogical, the aim has been to shift the positions – here, the editors should no longer be those who commented on the writers' texts, but instead those who received comments and remarks. In this, the somewhat chaotic creative process of co-created storytelling is made visible, and the article becomes a knowledge contribution concerning power dynamics in co-writing as well as to local LGBTQ history.

Original article; received: 04/09/2023; accepted: 09/01/2025.

Corresponding author email: matilda.svensson@mau.se

Copyright: © 2025 The author(s). This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially, provided the original work is properly cited and states its license.

Citation: *Tidskrift för genusvetenskap* 45 (1): 36–53

<http://dx.doi.org/10.55870/tgv.v45i1.16132>

Fyra författare möts för att tillsammans men också var för sig berätta om tillkomsten av antologin *Queera historier från Malmö*. I artikeln belyses frågor som handlar om att skriva HBTQI-historia och organisationshistoria men också frågor som handlar om maktstrukturer, om vem som har möjlighet att berätta en historia och om möjliga processer i ett projekt av samskapande.

REFLEKTIONER OM SAMSKAPANDE KUNSKAPSPRODUKTION

Bokprojektet *Queera historier från Malmö*

MATILDA SVENSSON CHOWDHURY, PÅL BRUNNSTRÖM,
DEVIN BAARING OCH NOAH SAARELA

Följande text har tillkommit genom en form av kollektivt skrivande med fyra deltagare. Inledningsvis var målet att beskriva våra specifika erfarenheter av att vara deltagare i ett antologiprojekt i vilket två av oss var skribenter och två redaktörer. Under tiden som texten skrevs förändrades målet till att också handla om ett utforskande av vilka möjligheter det finns för kollektivt skrivande när det kan finnas makthierarkier mellan de inblandade. För att tydliggöra de förhandlingar som skedde om artikelns innehåll framträder ibland deltagarnas röster individuellt. I de fallen har vi angivit avsändare. Stycken som är kursiverade, som detta, är text som de två redaktörerna ensamma skrivit och som innehåller våra reflektioner om skrivprocessen som ledde fram till artikeln. De textstycken som inte är kursiverade eller har en angiven avsändare utan är tryckt som vanlig brödtext är gemensamt formulerade till den grad att det inte går att avgöra vem som skrivit vad. I detta sätt att använda olika markeringar för att visa för läsaren vilken typ av text hen läser har vi inspirerats av feministiska och kvalitativa studier av bland andra Cranham med flera (2024), Popielarz och Ulmer (2024), Knoblock och

Stubberud (2021), Gale och Wyatt (2017) samt Benozzo med flera (2016). Artikeln, som först skulle handla om skapandet av en antologi fick i processen ett andra syfte i att även behandla möjligheter för samskrivande. Artikelns form och stilistik ska därmed ses som ett resultat i sig snarare än som en metod för kunskapsförmedling. Vi ser den som ett kunskapsbidrag både till forskning om samskapande inom och utom akademien och till forskning om HBTQI-historia.

Mellan juni 2020 och augusti 2021, mitt under Covid 19-pandemin, pågick ett projekt i Malmö för att skriva en antologi om lokal HBTQI-historia. Projektet resulterade i boken *Queera historier från Malmö* (Svensson Chowdhury och Brunnström 2021). Antologins kunskapsbidrag handlar om HBTQI-personers liv och organisering inom ett visst geografiskt område, och sträcker sig tidsmässigt från slutet av 1800-talet fram till det just inträffade förflutna. Antologin innehåller 20 kapitel skrivna av sammanlagt ungefär 26 forskare, aktivister och föreningsaktiva. Det är en tydlig övervikt på samtiden och de senaste decennierna. För äldre perioder är det framför allt de skribenter som var aktiva inom akademien som skapat bidrag. Tematiskt är spännvidden stor, och kapitlen inkluderar berättelser om både män, kvinnor, transpersoner, ickebinära och rasifierade personers erfarenheter. Boken finns tillgänglig i digital form och i pappersform (Svensson Chowdhury och Brunnström 2021). Då ett par kapitel skrevs av kollektiv som till viss del var anonyma är det inte klart exakt hur många skribenter som deltog. Projektet initierades och leddes av två universitetslektorer. En liten del av skribenterna kom från akademien, medan den större gruppen inte gjorde det. De skrev om sina egna erfarenheter eller om specifika organisationers historia, ofta organisationer de själva var aktiva medlemmar i eller anställda hos (Brannick och Coghlan 2007).

Arbetet med den här artikeln inleddes som ett försök att genom samskapande kunskapsproduktion beskriva den process inom vilken antologin tillkom. Vi redaktörer såg processen från vår position, men vi var intresserade av att se den ur skribenternas vinkel. Vilka minnen hade skribenterna och hur skilde de sig från våra minnen? Genom att försöka oss på ett rollbyte i skrivandesituationen ville vi undersöka vilka berättelser som skulle framträda. Rent konkret skulle rollbytet ske genom att vi skrev text, lät antologiskribenterna kommentera denna och sedan arbetade om den utifrån deras kommentarer – ett arbetssätt som speglade det vi hade haft när antologins texter skrevs, fast nu skulle det vara helt omvänt.

Vi tänkte oss att de nya positionerna skulle leda till en slags auktoritetsförhandling. Denna skulle i sin tur, tänkte vi, kunna generera viktiga insikter om förutsättningar för textsamarbeten och "peer learning" mellan skribenter aktiva i akademisk verksamhet och skribenter som inte är det. Tidigare forskning har visat att tvärvetenskapliga skrivgrupper kan få akademiska skribenter att se vad de tar för givet inom det egna

studieområdet (Colombo och Rodas 2021). Något liknande hoppades vi uppnå. Våra mål med detta försök var alltså dels att belysa förutsättningar för textsamarbeten, dels att lära oss mer om vad vi själva tog för givet.

Den gemensamma skrivprocessen startade med att redaktörerna via mail kontaktade de antologiskribenter som var kända av redaktörerna och som inte arbetar med forskning på ett universitet, med en inbjudan till att delta i skrivande av "en artikel där våra minnen och upplevelser av hur det var att göra den här boken med er möter era minnen och upplevelser". Målet var aldrig att försöka skapa en enhetlig berättelse, utan vi hoppades i stället få med så många perspektiv som möjligt och gärna kunna belysa motstridigheter. Inledningsvis visade sex skribenter intresse för att delta och ett första manusutkast till artikeln mailades ut till dem. I följemailet ombads skribenterna ändra fritt i texten, men att markera sina ändringar så att redaktörerna skulle kunna följa textens progression. Två skribenter återkom med kommentarer. En stor del av artikeltexten skrevs under sommaren 2023, därefter skickades den till TGV:s redaktörer och temaredaktion för sakkunniggranskning.

När granskningsprocessen var över och redaktörernas och granskarnas kommentarer skickades till oss i juni 2024 valde vi att inte skicka dem vidare till de två skribenterna. Detta val återkommer vi till nedan.

Hur kan ett inbjudande gå till?

Hur bjuder en in till gemensamt artikelskrivande och kunskapsproduktion med syftet att detta ska ske på så jämlik grund det går och därmed bryta mönster inom akademien, när vi – de som bjuder in – tidigare diskuterat, kommenterat och bedömt de inbjudnas texter och när makthierarkier från vårt tidigare samarbete riskerar att leva kvar mellan oss? När artikelskrivande och kunskapsproduktion ingår i vår profession och i det vardagliga arbetet vi utför, men inte självklart i de inbjudnas? Dessutom – i On Being Included: Racism and Diversity in Institutional Life (2012) använder Sara Ahmed metaforen "brick wall", tegelmur, för att beskriva det motstånd mot förändring som möter de som inte uppfyller normen när de rör sig inom institutioner. Tegelmuren är en barriär, skriver hon som "förblir osynlig för dem som kan flyta in i de utrymmen som skapas av institutioner" (Ahmed 2012: 175, vår översättning). Vi kan alltså inte ens förvänta oss att se barriärer som kan hindra de inbjudnas medverkan. Att dessa barriärer ändå finns är uppenbart.

Att queera historien

Ett av målen med antologin var att lyfta fram det glömda och fördolda, vilket i sig inte är något unikt inom det historiska fältet. Sedan åtminstone 1960-talet har arbetarhistoriker, och senare genushistoriker, postkoloniala historiker,

crip-historiker och andra gjort mycket för att lyfta fram historia kring grupper som äldre former av historieskrivning osynliggjort. Det är en internationell trend som på ett fundamentalt sätt också omformat svensk historieskrivning, såväl akademisk som populärhistorisk. I den processen finns HBTQI-historia med sedan 1990-talet (Plummer 1995; Laposky Kennedy 1998/2006; Silverstolpe med flera 1999).

I det första utkastet vi skickade till deltagarna hade vi skrivit "homo-historia" i stället för HBTQI-historia ovan. Skribent 1 reagerade på detta, föreslog att infoga underrubriken "Att queera historien" och kommenterade med en tydlig uppmaning:

I stycket likställs HBTQI med homosexualitet. Queer it up! Jag har snickrat på ett alternativt stycke [...], men det känns inte riktigt färdigt så se det som en utgångspunkt.

Kommentaren påpekade vår normativa begreppsanvändning. Denna hade, enligt skribent 1, lett till ett för snävt fokus. Den alternativa text skribent 1 skrivit lades till:

Arbetet med att synliggöra de som glömts eller lämnats utanför i tidigare historieskrivning för ofta historikern till nya sektioner bland arkivhyllorna. Bland dessa finns mindre organisationer som arbetat med frågorna, men det är ett svagt spår för den som studerar HBTQI-fältet. Det är först under 1970-talet som de första kända organisationerna bildas i Skåne och aktivister öppet börjar demonstrera sin närvaro i Malmö. Under hela nittonhundratalet, och längre tillbaka, har HBTQI-frågor förpassats till samhällets marginaler, klassats som sjukligt eller varit förbjudet. Innan det samtida sättet att definiera kön, genus, könsöverskridande och sexuella läggningar började växa fram vid förra sekelskiftet kräver det stor kunskap och omfattande detektivarbete att spåra queera trådar i historien. Flera av författarna som medverkar har brottats med förändringar i terminologin även under förhållandevis korta tidsperioder, och när vi ser ännu längre tillbaka är de normöverskridande praktikerna inte översättningsbara till vår tids begreppsapparat. Även under 1900-talet förekommer sådana förändringar, och många av dessa normöverskridande praktiker har klumpats samman under såväl "perversioner" som "homosexualitet". Att homosexualitet var kriminaliserat fram till 1944 innebär alltså inte bara att de grupper som eventuellt fanns ansträngde sig för att inte lämna några spår efter sig, utan också att många med andra queera identiteter eller praktiker omfattades av lagstiftningen. När sjukdomsstämpeln på homosexualitet togs bort 1979 kvarstod den för många andra, exempelvis transvestiter som klassades som sjuka fram till 2008. Det är det huvudsakliga skälet till att bokens betoning främst ligger vid de senare decennierna.

Källmaterial eller inte

Med hjälp av sista meningen i stycket ovan kan vi diskutera skribenternas och redaktörernas olika roller i det här artikelarbetet. Ur den synvinkel som skribent 1 representerar, det vill säga skribenternas, är det bristande källmaterialet orsak till att antologin fick tyngdpunkt på de senaste decennierna. Vi redaktörer hade en annan upplevelse. Redaktör 1 kommenterade med frågan "Är det verkligen så att vårt huvudsakliga skäl till att boken ligger på tiden efter 1970 beror på bristande källmaterial? Handlar det inte lika mycket om skribenternas intressen?" Frågan tydliggör våra upplevelser att som redaktörer under arbetet med antologin hantera dels en delvis svåråtkomlig berättelse om förändring över tid, dels en stor grupp skribenter med olika utgångspunkter, åldrar, kännedom om historisk forskningsmetodologi och så vidare. Det arbetssätt som vi i antologiarbetets inledande fas ansåg mest fruktbart var att låta skribenternas intressen styra texternas teman, men att också betona att de luckor som kom att finnas i antologin berodde på bristande källmaterial – vilket i sig också var en sanning. För skribenterna förblev dock våra interna processer och tankearbete, de val vi gjorde samt hur vi presenterade valen utåt, dolda.

För flera av författarna blev det ett omfattande arbete att kontakta privatpersoner som varit aktiva i olika rörelser för att få titta på historiska material som de hade kvar i sin ägo. Att försöka samla in dokument från organisationer och personer som förr inte velat lämna in dem därför att det varit känsligt, eller där organisationen haft svaga rutiner för dokumentation, är ett viktigt arbete som görs av många arkivarier men där även historiker kan bidra (Oram 2022). Att genomföra intervjuer, samla in fotografier och försöka identifiera människorna på bilderna liksom att studera mötesprotokoll, tidningsartiklar och liknande dokument blev sätt på vilka skribenterna medverkade till att skapa nya källmaterial under arbetet med antologin.

När det kom till intervjuarbete försökte vi redaktörer ha med ett stycke i artikeln som diskuterade minne och möjligheten att människor "minns fel". Vi ville relatera till forskningsfältet muntlig historia och skrev därför att kärnan "är att eftersträva att skapa intervjusituationen som ett gemensamt kunskapssökande, där både intervjupersonen och forskaren deltar med sina kunskaper. Att personer då ibland minns fel kring detaljer eller tidsförlopp blir en öppning för att resonera kring detta, inte ett underkännande av berättelsen." På detta kommenterade skribent 2:

Ni skriver "minns fel" nedan, går det att uttrycka detta annorlunda? Hur vi minns, vad vi minns, och hur vi väljer att förmedla dessa minnen styrs av en rad olika skäl.

Skribent 2 föreslog att hela stycket borde strykas och skrivas om, och utifrån detta utvecklades följande gemensamma stycke:

Ett annat viktigt arbete för att fånga upp berättelser om det förflutna är att göra intervjuer med äldre personer, i synnerhet om det saknas skriftligt material. Inom fältet muntlig historia finns vid det här laget en rik flora av metodböcker för att hantera det uppenbara problemet att människor minns fel, i synnerhet kring händelser som ligger långt tillbaka i tiden. Exempelvis beskriver Alessandro Portelli (2003) i *The order has been carried out: history, memory, and meaning of a Nazi massacre in Rome* hur flera av hans informanter minns kronologin för historiska händelser på ett sätt som gör att det bildas ett enhetligt narrativ som de känner sig bekväma med idag. Narrativen blir då inte ”felaktiga” i en positivistisk förståelse, utan utgångspunkt för dialog kring varför dessa minnen konstrueras som de gör. Kärnan i fältet är att eftersträva att skapa intervjusituationen som ett gemensamt kunskapssökande, där både intervjupersonen och forskaren deltar med sina kunskaper.

Inifrån eller utanför?

Under åren kring millennieskiftet gavs flera verk om svensk HBTQI-historia ut (Nilsson 1998; Silverstolpe med flera 1999; Andreasson 2000; Norrhem 2001; Rydström 2001; Lindholm och Nilsson 2002; Wasniowski 2007; Hallgren 2008; Rydström 2008). Till stor del var dessa skrivna inom akademien eller av akademiker och till övervägande del berörde de 1900-talets historia med fokus på homosexualitet. Denna litteratur var en viktig utgångspunkt för projektet. Vid det första mötet mellan redaktörerna och intresserade skribenter visade redaktörerna till exempel fram Margareta Lindholm och Arne Nilssons (2002) bok om Göteborg och boken som Fredrik Silverstolpe med flera (1999) skrivit om Stockholm. Projektet tog avstamp i, men också spjörn mot, dessa texter. När det kom till Malmö skulle historien inte skrivas helt inom akademien: i antologiprojektet var målet att göra HBTQI-rörelsen och dess nutida aktivister till aktiva deltagare i ett gemensamt kunskapssökande. De redan existerande HBTQI-historiska projekt, huvudsakligen internationella, som varit community-baserade visade att kollektiva arbetsmetoder var välbeprövade och hade fungerat på andra ställen, exempelvis i Storbritannien (Tooth Murphy 2020; Oram 2022) och i USA (Gomez 2019). Att verket fick formen av en antologi, och inte en samskriven monografi, öppnade upp för att kunna skriva fram en motsägelsefull och mångfacetterad bild av Malmös HBTQI-historia. I den färdiga boken samsas också flera olika och delvis motsägelsefulla beskrivningar av händelser och förlopp. Detta är en styrka och en viktig poäng med boken.

Under antologiprojektet delade deltagarna kontakter och egna erfarenheter med varandra, vilket gjorde att det kollektiva arbetssättet som var grunden för arbetet blev framgångsrikt. En anledning att detta var viktigt är att så kallat sårbara och

historiskt sett underordnade grupper kan uppfatta forskningsstudier som objektifierande och alienerande. Även om historiskt arbete har andra utgångspunkter, och oftast inte leder till samma misstänksamhet som medicinska, psykologiska eller sexologiska studier, finns det generellt sett en fördel i att kunskapandet sker inom gruppen, i stället för att utomstående kunskapar om gruppen (jämför Charlton 1998). Redaktörerna hade också personliga ingångar till personer och rörelser i HBTQI-sammanhang efter att själva ha levt och organiserat sig under lång tid inom olika rörelser i staden. Detta var en stor fördel för att skapa en förtroendefull relation med de personer som kom att bidra med tid, arbete, kunskap, källmaterial och privata fotoalbum till boken – både som skribenter och som informanter.

Under projektet fann vi redaktörer det viktigt att vi inte uppfattades som likgiltiga inför rörelserna även om vi själva stod utanför dem. I ett av utkastet till denna artikel benämnde vi också vårt utanförskap visavi vissa av rörelserna. Detta fick skribent 2 att kommentera:

Fast stod ni verkligen utanför dem? Inte för att låta klyschig, meeeen "All that you touch, you change. All that you change, changes you" (Butler 1993). Som ni säger har ni levt och organiserat er under lång tid i rörelsen.

För oss syftade formuleringen om att vi "stod utanför" rörelserna till att säkerställa att vi inte tillskansade oss eller utifrån tilldelades en överdriven roll som aktörer vad gäller HBTQI-organisering i vårt lokalsamhälle. Men utifrån sett – från skribenternas vinkel – var vi redaktörer inte utomstående. Kommentaren från skribent 2 synliggör att det faktum att båda redaktörerna på olika sätt varit involverade i sociala rörelser under många år, även om vi inte varit med i just de organisationer som var representerade i antologin, skapade ett förtroendekapital som blev viktigare än vi trott i antologiarbetet.

Vänskap som metod?

En grundpremiss för antologiprojektet var att det inte skulle vika för konflikter utan att texterna som skulle ingå gärna fick belysa problem och motsättningar inom rörelserna (vilka verkligen behöver benämnas i plural) och synliggöra spänningar och konkurrerande beskrivningar av historiska förlopp (Pérez 2016). I relation till detta blev det tydligt att ömsesidigt förtroende och kanske till och med vänskap var viktiga redskap i processen. "Vänskap som metod", en kvalitativ forskningsmetod med ett ben i feministisk forskning och ett i hermeneutiken, utvecklades på 1990-talet av Lisa Tillmann-Healy (Tillmann-Healy 2003; Battley 2017). *Under artikelskrivandet formulerade redaktör 2 följande frågor till skribenterna:*

Kan det ha varit så att även skribenterna använde vänskap som metod exempelvis?
Går det ens att använda vänskap som metod och vad händer med maktaspekterna?

Skribent 2 svarade:

Precis, tror det är viktigt att belysa maktaspekter i vänskap som forskningsmetod, men också att belysa att vänskaper inte nödvändigtvis behöver vara jämlika för att vara meningsfulla.

Utifrån denna kommentar skrevs följande stycke:

Som alla sociala relationer är även de relationer som skapade vår bok genomkorsade av maktdynamiker, som klass, genus och rasifiering. Att ha ett medvetet etiskt förhållningssätt där vi säkerställer att ingen pressas att dela med sig av minnen "för att vara schyst" mot en vän har varit centralt och vi har säkerställt att alla intervjupersoner samt de personer som är identifierbara på fotografier har givit ett informerat samtycke till sitt deltagande.

Queer metod?

I antologin förekommer kapitel som vi redaktörer har förstått – genom kommentarer i samband med föreläsningar och läsarreaktioner i andra sammanhang – ansetts vara "för snuskiga" för att nämnas, än mindre fokuseras i de sammanhang antologin omtalats. Detta gäller exempelvis temat cruising, det vill säga att träffas på offentliga platser för att delta i eller betrakta mer eller mindre anonymt och tillfälligt sex, vilket förekommer i ett par kapitel, men det gäller också andra sexuella praktiker eller uttryckssätt. I artikeln ville vi lyfta fram och tolka föreställningen om de "för snuskiga" delarna som ett sätt för ett heterosexuellt majoritetssamhälle att önska dölja eller glömma vissa specifika delar av HBTQI-liv. Vi redaktörer föreslog följande stycke:

Inte backa för det som blir obekvämt för några

I arbete med boken har vi diskuterat kring vad som är "organisatoriskt arbete" för att föra fram en ståndpunkt eller verka för samhällsförändring. Många av rörelserna förefaller se de sexuella praktikerna i sig som samhällsförändrande, och anser det vara ett viktigt arbete att synliggöra dessa. Exempelvis argumenterar en del av de homosexuella männen för detta, och vill synliggöra cruising. Det här är dock en praktik som många utanför HBTQI-communityt inte uppskattar eller till och med finner upprörande, varför det i många sammanhang varit ett kontroversiellt avsnitt i boken. Just därför har vi sett det som viktigt att inte gömma undan det. Det finns en tydlig vilja från det heteronormativa delarna av samhället att fokusera på de bitar av HBTQI-liv

som uppfattas som "lagom avvikande" eller till och med "normala". Där passar tvåsamhet, även mellan samkönade personer, in ganska bra, medan sexuella praktiker som betonar tillfälliga möten stigmatiseras. För oss som redaktörer och därmed i många sammanhang bärare av bokens berättelser har det varit viktigt att inte välja bort det som utmanar normerna.

Skribent 1 föreslog ett annat angreppssätt:

Jag tänkte mycket på hur själva arbetsmetoden var queer, när jag hörde att den här artikeln var på g och själv började fundera. Det här nedan är mest en skiss på hur ett sådant resonemang skulle kunna se ut, men jag tror det finns en poäng att hämta. Går det också att koppla till mottagandet? Alltså att den queera metoden öppnade inte bara för medskapande utan också att det faktum av cruising-kapitlet inte togs bort visade aktivisterna att de togs på allvar och bidrog till att fler var positivt inställda och ville läsa? Vet inte om det finns grund för det, men food for thought. Bättre rubrik än 'Inte backa för det som blir obekvämt för några' är kanske 'Historia på egna villkor', eller liknande? Något som betonar att skriva sin egen historia oberoende av andras åsikter, snarare än att betona de andras obekvämlighet.

Följande stycke lades till:

Historia på egna villkor

De metoder som använts i projektet kan i sig beskrivas som queera, utan att med den benämningen göra projektet till något större än det är – det är metoder som liknar de som vanligtvis används inom exempelvis oral history-traditionen. Den medskapande, kollektiva processen är ett sätt att öppna upp ägandeskapet över historien till fler, att tillvarata levda erfarenheter utanför normen. Berättelserna får samexistera utan att hävda ensamrätt på hur någon tid, person eller organisation skall skildras. Heteronormativitet innebär inte bara att människor förväntas leva heterosexuella, tvåsamma liv utan också att praktiker utanför dessa normer ses som olämpliga, rentav perversa, och inte bör lyftas fram (Berlant och Warner 1998). Det är mot bakgrund av detta som vi förde diskussioner kring vad som är "organisatoriskt arbete" för att föra fram en ståndpunkt eller verka för samhällsförändring. Många av rörelserna ser de sexuella och könsöverskridande praktikerna i sig som samhällsförändrande. Ett tydligt exempel på detta är den del av boken som behandlar cruising (att träffas på offentliga platser för mer eller mindre anonymt och tillfälligt sex). Det har länge varit en populär praktik bland många män som söker samkönade kontakter, men kan uppfattas som upprörande eller stötande för andra och det har i några sammanhang

blivit tydligt att kapitlet ansetts kontroversiellt. Just därför har vi sett det som viktigt att inte gömma undan det. Det finns en tydlig vilja från heteronormativa delar av samhället att fokusera på de bitar av HBTQI-liv som uppfattas som ”lagom”. Där passar tvåsamhet, även mellan samkönade personer, in ganska bra, medan sexuella praktiker som betonar tillfälliga möten stigmatiseras. *För oss som redaktörer och därmed i många sammanhang bärare av bokens berättelser har det varit viktigt att inte välja bort det som utmanar normerna.*

Begränsningar med arbetssättet

Det valda arbetssättet att låta skribenternas intresse till stor del vara styrande av innehållet kom med vissa tydliga begränsningar. För att ett skeende eller en organisations arbete skulle kunna nämnas i antologin var vi beroende av att det fanns någon som vill skriva om detta. Det fick till följd att en hel del viktig historia förblev oskriven. Framför allt saknar antologin berättelser om HBTQI-liv i Malmö på 1950- och 60-talen. 1944 avkriminaliseras homosexualitet i Sverige. Före det året gör polisens arbete att det finns sparad material om personer som anklagas för homosexualitet. För perioden mellan avkriminaliseringen och etablerandet av RFSL på lokal nivå under tidigt 1970-tal är det angeläget att samla in intervjuer med ännu levande personer, samt att hitta personliga material som brev eller dagböcker. Flera av skribenterna använde dessa metoder, men just denna tidsperiod förblev outforskad. En annan begränsning är att många av antologins kapitel (dock inte alla) blev empirinära och teorilösa. Det gör också att den lokala HBTQI-historien i mindre grad analytiskt ställs i relief mot historien i andra städer och platser. Att skriva historia på det sättet kan och bör därför inte vara det enda sättet, men det ger möjlighet att synliggöra fler och andra perspektiv än ett mer traditionellt akademiskt historiskt forskningsprojekt. Ytterligare en annan tydlig begränsning, som också skapade en betydande kunskapslucka i antologin, var att det saknades någon som kunde skriva RFSL:s historia. En förklaring till detta kan vara uppgiftens omfattning där RFSL varit den största, mest långlivade och troligen mest betydelsefulla HBTQI-organisationen i Malmö. Detta innebär också att det troligen kan finnas många åsikter om hur denna historia bör berättas, vilket ytterligare ökar uppgiftens omfattning. En annan anledning till att vi inte hittade någon skribent för uppgiften kan ha varit att arbetsuppgiften bör utföras inom ramar uppställda inom organisationen själv.

Här kommenterade skribent 2

Lägga till om min obekvämheter inför skrivandet av texten om ”Organisationen” (*anonymiserad*) och om att vara transinkluderande/göra transinkludering.

Följande stycke utarbetades:

Att ha uppgiften att skriva ett kollektivs historia, såsom en organisationshistoria, hur en manövrerar sin egen position i den och vad som är möjligt att berätta är även något som diskuterades genom arbetet med antologin och i flera av de kapitel som ingår i den. Texten som skribent 2 författade utgick från intervjuer gjorda med personer som var medgrundare till "Organisationen" i början av 2000-talet. Med hjälp av dessa har ett narrativ om "Organisationens" uppstart, arbete och övergång från att vara en mer radikalfeministisk organisation till att bli mer transinkluderande. Vad som är möjligt att berätta och inte berätta, samt hur detta kan skildras påverkas av vem den tänkta läsaren är. Detta var en fråga som återkom under projektets gång och som också påverkade vid skrivandet av det specifika kapitlet. Mara Lee argumenterar i sin avhandling *När andra skriver* (2014) för kroppens avgörande roll i vår meningsproduktion, och menar att

(...) kroppar skapar mening. Att våra kroppar inte bara är skillnad, utan att de gör skillnad. Även inom skrivandet. Och om läsaren vågar erkänna denna skillnad blir hen också belönad med en rikare läsupplevelse, om än inte alltid lika behaglig. (Lee 2014: 12)

Lee skriver också om njutningens organisering av tid:

Inte för att de/vi skulle vara mera kropp, men för att vi, gång på gång, tvingas tillbaka till kroppen som ett materiellt faktum, omöjlig att bortse från: att vara en kropp i stället för att ha en. Vare sig vi vill det eller ej så har vi tvingats reflektera över dess betydelse. (...) Kroppsligheten tvingar fram en dubbel strategi – att skriva med kroppen, men också mot den; att skriva mot en framtid, men alltid tvingas tillbaka till, bromsas av, kroppens realitet. (Lee 2014: 128)

Att skriva organisationshistoria "inifrån", det vill säga att studera en organisation som forskaren själv är medlem i, kan ge värdefulla kunskapsbidrag just på grund av att organisationen studeras inifrån (Brannick och Cochlan 2007). Det kan också skapa en särskild sorts sårbarhet som tidigare forskning inte lyft fram men som skribent 2 belyser i sitt tillägg. Tillägget berör skribentens medverkan i antologin där hens antologikapitel behandlade en särskild organisations historia. Hen lyfter fram att en återkommande fråga som också påverkade skrivandet, rörde vem den tilltänkta läsaren var. Det här belyser en specifik utmaning som skrivande av organisationshistoria med ett inifrånperspektiv, om en liten men

potentiellt välkänd organisation som vänder sig till en utsatt minoritet, kan medföra. Utmaningen berör balansen mellan att beskriva organisationen och dess historia – om vilken en skribent med inifrånperspektiv har stor (eventuellt för stor?) kännedom om – men att inte göra organisationen sårbar. HBTQI-organisationer och deras medlemmar utsätts regelbundet för våld och/eller hot om våld, och vi tolkar det som att skribent 2 blev tvungen att mycket väl överväga vad hen skrev, för att inte riskera kritik från en potentiellt oförstående och eventuellt även kritisk och hotfull omgivning. Citatet ”att skriva mot en framtid, men alltid tvingas tillbaka till, bromsas av, kroppens realitet” belyser på ett poetiskt sätt så kallat ”sårbara” kroppars verklighet.

Avslutning

Den här texten har handlat om samproducerande av text, men också specifikt om kunskapsproduktion kring HBTQI-historia och de frågor och dilemman som väcks i den historieskrivningen. Med vissa uppenbara begränsningar menar vi att metoden att i dialog med sociala rörelser bedriva samskapande skrivande erbjuder möjligheter för intressant utforskande av det förflutna, och möjliggör skrivande av fler och annorlunda berättelser, både om lokalhistoria och om just kollaborationer och samskrivanden. Vi tror att det ger oss tillgång till fler, bättre och annorlunda berättelser, och att mångfalden av skribenter kan bidra med många olika perspektiv och även uttryckssätt, vilket gör att fler läsare kan tilltalas. *Här infogade skribent 2:*

Kanske ta upp något om akademien och makt, klass, vilka röster som anses vara värdefulla för kunskapsproduktion och vilka som inte anses vara det – knyta tillbaka till synliggörande och styrkan i att berätta historia från marginaliserade kroppar.

I artikeln ”Samskapande processer – om makt, ansvar och epistemisk rättvisa i deltagande forskning” skriver Kristina Bromark med flera att forskning som bedrivs med deltagande metoder synliggör ”epistemiska makthierarkier och strukturella orättvisor, såsom olika deltagares epistemiska position” (Bromark med flera 2022:340). Begreppet ”epistemiska makthierarkier” används för att belysa den maktobalans som kan råda mellan personer i ett samtal där den enas uttalanden förstås som mer sanna än den andras och därmed ges högre värde. Det är en form av social orättvisa som gör den ene till någon mer trovärdig än den andre (Fricker 2007). Inom det som kallas deltagande eller samskapande forskning är epistemisk orättvisa ett av de etiska problem som kan uppstå när människor som traditionellt sett inte brukar bedriva forskning deltar i

forskningsprojekt (Bertilsson med flera 2021). De får vara med, men deras erfarenheter och berättelser värderas lägre än forskarnas tolkningar av dem.

Skribent 2: Vad har ni för erfarenheter av att manövrera detta? Vilka diskussioner hade ni kring denna hierarki, era perspektiv och slutresultatet?

Skrivandet av den största delen av föreliggande artikel pågick intensivt under några veckor sommaren 2023. Tillvägagångssättet var till stor del cirkulärt där redaktör 1 och 2 skrev text, skickade ut den till skribent 1 och 2, fick tillbaka den kommenterad, infogat kommentarerna och i vissa fall bemött dem, skickat ut ny textversion och så vidare. I processen hittade vi bland annat inspiration i artiklarna "Writing resistance together" av Pasi Ahonen med flera (2020) och "Doing Research 'With': Reading and writing our difference" av Dorothy A. Landier och Leona M. English (2000). Texten kan därmed ses som ett försök till att praktisera skrivande som forskning (Ritchie och Rigano 2007: 124), och som sådan kan den beskrivas med Elizabeth Adams St. Pierres begrepp "nomadic inquiry" (St. Pierre 1997: 408). I det gemensamma skrivandet har en "kringflackande undersökning" manifesterats. Vi valde detta sätt för att försöka oss på att "un-discipline" (avdisciplinera) traditionella akademiska skrivsätt på liknande sätt som Cranham med flera (2024) gjort.

För att svara på kommentaren ovan från skribent 2 förblev hierarkierna i praktiken trots allt odiskuterade. Avsikten var att ha en platt hierarki i skrivandet, men detta lyckades endast till viss del. Det första textförslaget skrevs av oss redaktörer, det var vi som skickade ut det och det var också vi som redigerade ihop det med de två skribenternas textavsnitt och kommentarer. Att det var vi som skulle ha det övergripande ansvaret var för oss självklart – det var vi som initierade samarbetet men viktigare var att det var vi som kunde göra detta på arbetstid. Det kunde inte skribenterna göra på samma sätt. Men därmed finns det också en uppenbar risk att det ändå blev vår blick på det som hade hänt och på texten som kom att bli styrande. Detta förtydligades för oss när kommentarerna från tidskriftens redaktörer och granskare återkom i september 2024; då tog vi redaktörer inte kontakt med de två skribenterna utan genomförde föreslagna ändringar själva. Att detta har inverkat på hur artikelns slutversion utformats är självklar, och hur denna påverkan ser ut är omöjlig att klarlägga – men hade vi skrivit tillsammans i samma utsträckning genom hela processen hade slutresultatet självklart sett annorlunda ut.

Anledningarna till vårt agerande går att sammanfatta med tre ord: brist på tid. Den typ av samskrivande som vi fyra (redaktörer och skribenter) arbetade med under sommaren 2023 tar betydligt mer tid än traditionellt samförfattande inom akademien. Under den period då artikeln skulle omarbetas hade vi två redaktörer inte denna tid. Därtill hade den ena av de två skribenterna under slutet av det första omgången av textproduktion avböjt från att medverka mer då arbetet tog för

mycket tid i anspråk från annat arbete. Från flera håll blev tidsinsatsen alltså för hög för att samskrivandet av artikeln skulle kunna slutföras. Detta belyser svagheter och svårigheter som kan uppstå under arbetets gång i projekt som detta.

Genom granskningsprocessen omarbetades texten en gång till, vilket på något sätt betyder att de som kommenterade på texten (tidskriftens redaktörer och anonyma granskare) också blivit delaktiga i skrivandeprocessen (jämför Ahonen med flera 2020). Med avstamp i det faktumet har vi redaktörer reflekterat över granskningsförfarandets stora del i den akademiska publiceringsprocessen. Att bli granskad och få text kommenterad är något som vi som publicerar oss akademiskt är vana vid. När detta tas i beaktande i relation till samskapandet av den här texten betyder det att vi hade ett övertag gentemot de skribenter som inte delade den erfarenheten. När vi bjöd in till att kommentera vår text så bjöd vi i själva verket in till något som vi är vana vid från vår profession och som vi också är ganska bekväma med. Frågan som väcks här är egentligen hur mycket, om något, obehag vi utsatte oss själva för? Går det ens att tala om ett rollbyte?

*Vad vi avslutningsvis vill lyfta fram är de positiva erfarenheter av samskrivande som både antologin *Queera historier* från Malmö (Svensson Chowdhury och Brunnström 2021) och denna text givit oss. Antologiprojektet var, liksom skrivandet av den här artikeln, med nödvändighet genomkorsat av en mängd maktrelationer, och vi vill betona vikten av att försöka bryta sådana. Att försöka är vårt arbete och de risker för misslyckanden som det innebär, eftersom försökandet öppnar upp möjligheterna att producera annan kunskap än den vi producerar med inomakademiskt. Inte nödvändigtvis mer sann kunskap, men annan och annorlunda kunskap.*

Referenser

- Ahmed, Sara (2012) *On being included: racism and diversity in institutional life*. Durham: Duke University Press.
- Ahonen, Pasi, Blomberg, Annika, Doerr, Katherine och Einola, Katja (2020) Writing resistance together. *Gender Work & Organization* 27(4): 447–470.
- Battley, Belinda (2017) Co-producing archival research with communication, reflexivity and friendship: crossing the three-wire bridge. *Archival Science* 17(4): 371–391.
- Benozzo, Angelo, Koro, Mirka, Carey, Neil (2016) Post author/ship: five or more IKEA customers in search of an author. *Qualitative Inquiry* 22(7): 568–580.
- Berlant, Lauren och Warner, Michael (1998) Public Sex. *Critical Inquiry* 24(2): 547–566.
- Bromark, Kristina, Spånberger Weitz, Ylva, Erlandsson, Sara och Schön, Ulla-Karin (2022) Samskapande processer – om makt, ansvar och epistemisk rättvisa i deltagande forskning. *Socialvetenskaplig forskning* 29(3-4):325–344.
- Butler, Octavia (1993) *Parable of the sower*. New York: Four Walls Eight Windows.
- Colombo, Laura och Rodas, Elisabeth L. (2021) Interdisciplinarity as an opportunity in Argentinian and Ecuadorian writing groups. *Higher Education Research and Development* 40(2): 207–219.
- Charlton, James I. (1998) *Nothing about us without us: disability oppression and empowerment*. Oakland: University of California Press.
- Cranham, Joy, Hewlett, Sally, Taylor, Carol A., Hogarth, Hannah, Barratt Hacking, Elisabeth, Bastos, Eliane och Barr, Karen (2024) Not mine, not yours, but ours: collaborative writing simultaneously together-apart. Jasmine B Ulmer, Christina Hughes, Michelle Salazar Pérez och Carol A. Taylor (red) *The Routledge International Handbook of Transdisciplinary Feminist Research and Methodological Praxis*. London: Routledge.
- Gale, Ken och Wyatt, Jonathan (2017) Working at the wonder: collaborative writing as method of inquiry. *Qualitative Inquiry* 23(5): 355–364.
- Fricker, Miranda (2007) *Epistemic injustice: power and the ethics of knowing*. Oxford: Oxford University Press.
- Gomez, Gabriel (2019) Archiving history and the educational mission in Chicago's The Legacy Project: challenges and opportunities for LIS. *Advances in Librarianship. LGBTQ+ Librarianship in the 21st Century: Emerging Directions of Advocacy and Community Engagement in Diverse Information Environments* 45: 89–114.
- Hallgren, Hanna (2008) *När lesbiska blev kvinnor: lesbiskfeministiska kvinnors diskursproduktion rörande kön, sexualitet, kropp och identitet under 1970- och 1980-talen i Sverige*. Göteborg: Kabusa böcker.
- Knoblock, Ina, Stubberud, Elisabeth (2021) Bortom gränserna: ett brevsamtal om språk, tillhörighet och dekolonisering. *Tidskrift för Genusvetenskap* 42(4): 5–30.
- Lander, Dorothy A. och English, Leona M. (2000) Doing research 'with': reading and writing our difference. *Reflective Practice* 1(3): 343–358.
- Lee, Mara (2014) *När andra skriver: skrivande som motstånd, ansvar och tid*. Göteborg: Glänta production.
- Lindholm, Margareta och Nilsson, Arne (2002) *En annan stad. Kvinnligt och manligt homoliv 1950–1980*. Stockholm: Afbeta/Anamma.
- Nilsson, Arne (1998) *Såna riktiga karlar. Om manlig homosexualitet i Göteborgs decennierna kring andra världskriget*. Göteborg: Anamma.
- Norrhem, Svante (2001) *Den hotfulla kärleken. Homosexualitet och vanlighetens betydelse*. Stockholm: Carlsson.

- Oram, Allison (2022) Making place and community: contrasting lesbian and gay, feminist and queer oral history projects in Brighton and Leeds. *The Oral History Review* 49(2): 227–250.
- Pérez, Moira (2016) Queer politics of history: on progress narratives and its outcasts. *Lambda Nordica* 21(3–4): 15–34.
- Plummer, Ken (1995) *Telling Sexual Stories*. London: Routledge.
- Popielarz, Kaitlin E. och Ulmer, Jasmine B. (2024) Emergent methodologies: generative possibilities in community-based research. Ulmer, Jasmine B., Hughes, Christina, Salazar Pérez, Michelle och Taylor, Carol A. (red) *The Routledge International Handbook of Transdisciplinary Feminist Research and Methodological Praxis*. London: Routledge.
- Portelli, Alessandro (2003) *The order has been carried out: history, memory, and meaning of a Nazi massacre in Rome*. New York: Palgrave Macmillan.
- Ritchie, Stephen M. och Rigano, Donna L. (2007) Writing together metaphorically and bodily side-by-side: an inquiry into collaborative academic writing. *Reflective Practice*, 8(1): 123–135.
- Rydström, Jens (2001) *Sinners and citizens: bestiality and homosexuality in Sweden 1880-1950*. Avhandling. Stockholm: Historiska institutionen, Stockholms universitet.
- Rydström, Jens (2008) Att queera historien. Framväxten av ett nordiskt forskningsfält. *Scandia* 73(2): 86–112.
- Silverstolpe, Fredrik, Söderström, Göran, Parikas, Dodo, Eman, Greger och Rydström, Jens (red) (1999) *Sympatiens hemlighetsfulla makt. Stockholms homosexuella 1860–1960*. Stockholm: Stockholmia förlag.
- St. Pierre, Elizabeth Adams (1997) Circling the Text: Nomadic Writing Practices. *Qualitative Inquiry* 3(4): 403–417.
- Svensson Chowdhury, Matilda och Brunnström, Pål (red) (2021) *Queera historier från Malmö*. Malmö: Malmö universitet.
- Tillmann-Healy, Lisa M. (2003) Friendship as method. *Qualitative Inquiry* 9(5): 729–749.
- Tooth Murphy, Amy (2020) Listening in, listening out: intersubjectivity and the impact of insider and outsider status in oral history interviews. *Oral History* 48(1): 35–44.
- Wasniewski, Andréaz (2007) *Den korrekta avvikelser. Vetenskapsanvändning, normalitetssträvan och exkluderande praktiker hos RFSL, 1950–1970*. Avhandling. Umeå: Historiska studier, Umeå universitet.

Nyckelord

Kunskapsproduktion, emancipatoriskt skrivande, queerhistoria, maktstrukturer

Matilda Svensson Chowdhury

Institutionen för socialt arbete, Malmö universitet

E-post: matilda.svensson@mau.se

Pål Brunnström

Institutionen för urbana studier, Malmö universitet

E-post: pal.brunnstrom@mau.se

Devin Baaring

Fristående författare

E-post: devin.baaring@gmail.com

Noah Saarela

Fristående författare

E-post: noah.saarela@gmail.com